

**RAPPORT FRÅN LANDSTINGSKANSLIETS EPIDEMIOLOGISKA
UTREDNINGSARBETE, NR 130, FEBRUARI 2005**

**NATIONELLA BEFOLKNINGSENKÄTEN
VÅREN 2004**

**- Resultat för Dalarna efter kön, ålder och
närsjukvårdsområde**

av Mats Granvik

NATIONELLA BEFOLKNINGSENKÄTEN VÅREN 2004

Under 2003 beslutade riksdagen om nya folkhälsomål för Sverige. Statens folkhälsoinstitut fick som en följd av detta i uppdrag att följa upp folkhälsa och folkhälsopolitik på nationell nivå.

I syfte att följa upp hur folkhälsan och dess bestämningsfaktorer ser ut kom Folkhälsoinstitutet att genomföra en postenkätundersökning i samarbete med landstingen Gävleborg, Kronoberg och Dalarna, Gotlands kommun, Region Halland samt delar av region Västra Götaland.

Enkätutskicket (inklusive tre påminnelseutskick) har administrerats av Statistiska centralbyrån (SCB). Det första utskicket genomfördes den 26 mars 2004. De efterföljande påminnelseutskicken skedde sedan med tio dagars mellanrum. Insamlingen av enkäterna avslutades den 15 juni.

Enkäten kom att skickas till sammanlagt 60 000 slumpvis utvalda personer i åldrarna 18-84 år. Folkhälsoinstitutet medverkade med ett urval för hela riket, övriga med ett tilläggsurval för respektive landsting/region. Tilläggsurvalet för Dalarna bestod i ett länsrepresentativt obundet slumpmässigt urval om 4 000 personer.

Enkäten bestod av 86 numrerade frågor. Då flera av dem hade delfrågor, kom sammanlagt 143 frågor att ställas till var och en av de medverkande.

Deltagarnas svar skyddas av sekretesslagen (SFS 1980:100, 9 kap. 4§).

Svarsfrekvensen i det nationella urvalet blev 61 procent, i Dala-urvalet 63 procent (män 59 procent, kvinnor 67 procent). Svarsfrekvenser på drygt 60 procent kan sägas vara väsentligt lägre än vad som brukar uppnås i Landstinget Dalarnas egna befolkningsenkäter. I de som riktar sig till 20-64-åringar har svarsfrekvenserna på senare år nått upp till cirka 76 procent och i de som riktar sig till (hemmaboende) 70-84-åringar till cirka 90 procent.

Den nationella enkäten nådde i Dalarna, måhända något överraskande, ett lägre deltagande framför allt bland kvinnor 70 år och äldre. (I åldrarna över 70 blev svarsfrekvens rentav högre för män än för kvinnor. Kvinnor brukar annars alltid svara i högre utsträckning än män i alla åldrar.) Bland yngre män svarade bara knappt varannan som erbjödits möjligheten, vilket, sammantaget, aktualiserar en bortfallsproblematik värd uppmärksamhet. (Folkhälsoinstitutet har dock inte för avsikt att studera bortfallsproblematiken på något fördjupat sätt.)

I den rapport som nu iordningställts, rapport 130, redovisas i bilaga 1 resultatet för Dalarnas del av 2004 års nationella befolkningsenkät fråga för fråga efter närsjukvårdsområde, helt utan kommentarer. Skattade värden redovisas i huvudsak i form av procenttal (andelstal) med 95-procentiga konfidensintervall. Redovisningen bygger på svar från medverkande i såväl tilläggsurvalet som svar från dalfolk medverkande i det nationella urvalet. ("Dubletter" som kan uppträda genom att det rör sig om två skilda urval är bortsorterade.)

Folkhälsoinstitutet publicerade på sin hemsida under januari månad 2005 de "första resultaten" från det nationella urvalet, resultat som gjorts tillgängliga för allmänheten på adressen:

<http://www.fhi.se/upload/PDF/2004/rapporter/r200448levnadsvanorochhalsa.pdf>

Folkhälsoinstitutet avser att på hemsidan utöver de "första resultaten" också lägga ut resultat för regioner och deltagande landsting. Den fullständiga webb-adressen är i skrivande stund inte känd. Vilka slags data som kommer att läggas ut framgår emellertid av bilaga 2. En *preliminär* resultatredovisning från Folkhälsoinstitutet visar få signifikanta skillnader mellan riks- och dalasiffror. Läget i Dalarna kan därmed *i stort* anses vara detsamma som i riket i sin helhet. Dock pekar rapporteringarna i landet på att färre i Dalarna blivit utsatta för miljötabaksrök, att färre provat hasch eller marijuana och att färre män röker dagligen. Det finns också en tendens till att färre kvinnor röker dagligen. Detta kan ses som positivt ur folkhälsosynpunkt. Negativt torde vara att vi i Dalarna förefaller ha fler män med långvarig sjukdom (och långvarig sjukdom som leder till funktionsnedsättning). Vi förefaller i Dalarna också ha fler feta personer (BMI ≥ 30).

I en tidigare resultatredovisning, rapport 129, har utfallet för Dalarna redovisats fråga för fråga efter kön och ålder.

Den information som nu redovisas har antagligen sitt största värde i att kunna utgöra basvärden eller **referensvärden för framtida uppföljningar av folkhälsoproblematiken**.

Riktigheten i de statistiska beräkningar som redovisas ansvarar Statistiska centralbyrån för. I syfte att reducera förekommande bortfallsskevhet har vikter beräknats med hjälp av så kallad kalibrering. (En beskrivning av hur ett sådant förfarande går till kan rekvireras från undertecknad.) Hur viktningen av materialet slår på undersökningsutfallet jämfört med ett oviktat material kommer att granskas och redovisas i en kommande rapport (rapport 131). I den rapporten kommer även vissa jämförelser att göras mellan undersökningsutfallen i den nationella enkäten och Landstinget Dalarnas egen.

Denna rapport (liksom rapport 129) finns tillgänglig på Landstinget Dalarnas hemsida (<http://www.ltdalarna.se>) under rubrikerna "Folkhälsa/miljö" och "Statistik folkhälsa".

Falun i februari 2005

Mats Granvik
Utredare